

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายธวัชชัย บุญมีชัย
๒. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๖๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองเมธี อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
โทรศัพท์ : ๐๘๘ ๕๘๔๒๒๖ Facebook : ธวัชชัย บุญมีชัย Line : บุญมีชัยฟาร์มสเตย์
๓. เกิด พ.ศ. ๒๕๓๒ ปัจจุบันอายุ ๓๖ ปี
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี
สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
คณะ/สาขาวิชา บริหารธุรกิจ
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑,๑๐๘,๘๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลักเห็นนางฟ้า

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

นวัตกรรมใหม่ในการผลิตเห็ด ใช้ฟางข้าว ๑๐๐% (การผลิตก้อนเชื้อเห็ด หัวเชื้อที่ผลิตขยายโดยใช้เทคนิคการใช้ไม้เสียบลูกชิ้น)

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ที่	ชื่อฐานเรียนรู้	หลักสูตร	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
๑.	นวัตกรรมใหม่ในการผลิตเห็ด ใช้ฟางข้าว ๑๐๐% (การผลิตก้อนเชื้อเห็ด หัวเชื้อที่ผลิตขยายโดยใช้เทคนิคการใช้ไม้เสียบลูกชิ้น)	อธิบายถึงวิธีการเตรียมวัสดุในการผลิตก้อนเชื้อเห็ด หัวเชื้อที่ผลิตขยายโดยใช้เทคนิคการใช้ไม้เสียบลูกชิ้น และสภาพพื้นที่ในการเพาะเห็ด	ทราบถึงนวัตกรรมการผลิตเห็ดในรูปแบบใหม่ โดยการใช้ฟางข้าวที่มีอยู่ในชุมชนแทนขี้เลื่อย ซึ่งเป็นกรรมวิธีที่มีการลดขั้นตอน และลดต้นทุนการผลิต
๒.	การผลิตข้าวโพดหวานเพื่อการจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี	ทราบถึงหลักการ วิธีการปฏิบัติ และองค์ความรู้ในด้านพืช โรค และแมลง	เกษตรกรสามารถผลิตข้าวโพดให้มีประสิทธิภาพได้ โดยมีการ

		ของข้าวโพด และการแปรรูปจากวัสดุเหลือใช้ของข้าวโพด	วางแผนการผลิต การจัดการผลผลิตในระหว่างการเพาะปลูก และหลังเก็บเกี่ยวได้
๓.	การทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกอง	อธิบายถึงขั้นตอน และวิธีการทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกองจากเศษวัสดุทางการเกษตร	เกษตรกรทราบถึงวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง และสามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่
๔	การจัดการระบบน้ำ และการปรับสภาพน้ำบาดาล ด้วยวิธีธรรมชาติ	ทราบถึงการจัดการระบบน้ำในแปลงปลูก และวิธีการปฏิบัติในการปรับสภาพของน้ำบาดาล ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ทางการเกษตร	สามารถนำไปปรับใช้ โดยใช้วัสดุทางการเกษตรที่เหลือใช้ในพื้นที่
๕	การทำอาหารจากฟางข้าว และมูลสัตว์ และเทคนิคการทำอาหารเปิด-ไก่ สำหรับใช้เอง	ทราบถึงวิธีการผลิตอาหารสัตว์จากส่วนของพืชที่เหลือจากการเก็บเกี่ยว	เกษตรกรสามารถผลิตอาหารสัตว์เอง และสามารถดัดแปลงสูตรอาหารให้มีความเหมาะสมกับสัตว์ที่เลี้ยงได้ ซึ่งเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิต

๓. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
๓.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

เกษตรผสมผสาน/เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสานและเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการทำเกษตรที่เน้นการพึ่งพาตนเองและสร้างความยั่งยืน โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งหมายถึงการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลายชนิดร่วมกันในพื้นที่เดียวกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาสินค้าเกษตรเพียงอย่างเดียว

เกษตรผสมผสาน คือ การทำเกษตรที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยแต่ละกิจกรรมจะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น การใช้เศษอาหารจากพืชเป็นอาหารสัตว์ การใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ย หรือการเลี้ยงปลาในนาข้าว

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่มุ่งเน้นการพัฒนาบนทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในเกษตรผสมผสาน คือ การวางแผนการผลิตและการใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงความต้องการของตนเองและครอบครัวเป็นหลัก การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์อย่างหลากหลาย จะช่วยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาผลผลิต และทำให้มีรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น

๓.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

นวัตกรรมใหม่ในการผลิตเห็ด ใช้ฟางข้าว ๑๐๐% อธิบายถึงวิธีการเตรียมวัสดุในการผลิตก้อนเชื้อเห็ด หัวเชื้อที่ผลิตขยายโดยใช้เทคนิคการใช้ไม้เสียบลูกชิ้น และสภาพพื้นที่ในการเพาะเห็ด ทราบถึงนวัตกรรมการผลิตเห็ดในรูปแบบใหม่ โดยการใช้ฟางข้าวที่มีอยู่ในชุมชนแทนขี้เลื่อย ซึ่งเป็นกรรมวิธีที่มีการลดขั้นตอน และลดต้นทุนการผลิต

๓.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การผลิตปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกอง (จากก้อนเชื้อเห็ดที่เปิดดอกแล้ว) อธิบายถึงขั้นตอน และวิธีการทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกองจากเศษวัสดุทางการเกษตร (เป็นก้อนเชื้อเห็ดที่หมดอายุจากการเปิดดอกแล้ว) ทำให้เกษตรกรทราบถึงวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง และสามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่

๓.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

นายธวัชชัย บุญมีชัยได้เริ่มคิดปรึกษากันกับครอบครัวว่าจะต้องทำอะไรสักอย่างในผืนดินนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเมื่อมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานที่โครงการชั่งหัวมัน ตามพระราชดำริ จึงมีแรงผลักดันที่จะพัฒนาผืนดินนี้ จึงมองเห็นฟางข้าวซึ่งมีอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว และเป็นเศษวัสดุการเกษตรเหลือใช้ โดยจะหาอย่างไรให้เกิดการเพิ่มมูลค่าและยังช่วยลดการเผาในพื้นที่การเกษตร หลังจากได้นำฟางข้าวมาเป็นวัสดุในการผลิตก้อนเชื้อเพาะขยายเห็ด ได้มีการลองผิดลองถูกจนค้นพบนวัตกรรมใหม่ในการผลิตเห็ดโดยไม่ใช้ขี้เลื่อย (ใช้ฟางข้าว ๑๐๐%)

การผลิตเห็ดโดยไม่ใช้ขี้เลื่อย (ใช้ฟางข้าว ๑๐๐%)

๑) นำฟางข้าวมาสับในเครื่องสับ

๒) ทำการหมักฟางข้าวที่สับแล้วด้วยน้ำหมักชีวภาพ (อี-เอ็ม) เป็นเวลา ๓-๗ วัน

๓) นำฟางข้าวที่หมักแล้ว เข้าเครื่องอัดขึ้นรูปเป็นก้อนเชื้อ ก่อนอัดขึ้นบนสุดให้โรยด้วยรำละเอียดบางๆ

๔) นำก้อนเชื้อที่อัดขึ้นรูปแล้ว มานึ่งด้วยอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง

๕) นำก้อนเชื้อที่นึ่งเสร็จแล้ว พักให้อุณหภูมิปกติ เปิดปากก้อนเชื้อและนำหัวเชื้อที่ทำการขยายโดยไม่เสียบลูกชิ้นยัดเข้าไปก้อนเชื้อ จากนั้นปิดปากปกติ

๖) บ่มก้อนเชื้อเห็ดไว้ในโรงเรือนบ่ม ๑ เดือน

๗) เปิดก้อนเชื้อเห็ด นำไปเพาะเลี้ยงในโรงเรือน (ควบคุมระบบด้วยเกษตรอัจฉริยะ) ที่มีการสเปรย์น้ำเพื่อควบคุมอุณหภูมิและความชื้นให้ดอกเห็ดมีการเจริญเติบโต
การถ่ายจะอบรมและบรรยายเบื้องต้น จากนั้นจะสาธิตและให้ลงมือปฏิบัติโดยเรียนรู้และลงมือทำจริงด้วยตนเอง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไร้จัดทำแผนอย่างละเอียด)

การประชุมคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัด ปีละ ๔ ครั้ง ซึ่งที่ประชุมมีประธานศพก.หลักทุกอำเภอร่วมประชุม อำเภอละ ๑ คน ได้พิจารณาแผนปฏิบัติการบูรณาการ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. โดยในแต่ละกิจกรรมนั้น มีการแจกแจงรายละเอียดเป็นขั้นตอนการ ปฏิบัติงานให้ชัดเจนและให้ระบุวันที่หรือช่วงเวลาที่ดำเนินการโดยจัดทำเป็นแผนการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อน การดำเนินงาน ศพก. ได้แก่ แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ทุกอำเภอ สถานการณ์ของ ศพก. และปัญหาหรืออุปสรรคของ ศพก. ที่พบ รวมถึงโอกาสของ ศพก. ที่จะนำสู่การพัฒนาของแต่ละศพก.หลัก ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. ระดับจังหวัด ดำเนินการรวบรวมข้อมูลฯ นำส่งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เพื่อใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์หรือ แผนพัฒนา ศพก. ระดับเขตต่อไป

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แบบแผนฯ)

การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ประธาน ศพก. มักได้รับการแต่งตั้งเป็น กรรมการหรือที่ปรึกษา ในคณะกรรมการฯ ระดับอำเภอ เข้าร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด, เกษตรอำเภอ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.), หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ นอกจากนี้ได้เข้าร่วมการจัดทำ เวทีจัดทำแผนบูรณาการ ที่จัดโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ นำเสนอข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เช่น ศักยภาพพืช/สัตว์/ประมง, ปัญหาด้านน้ำ/ดิน และความพร้อมของ เกษตรกร นำเสนอโครงการหรือแนวคิดพัฒนาที่สอดคล้องกับพื้นที่ เช่น พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นจุดเด่น ของตำบล ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย หรือเกษตรอินทรีย์

การร่วมนำเสนอโครงการหรือกิจกรรมกับหมู่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเมธี โดยเสนอ แผนกิจกรรมที่ต้องการผลักดัน เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรสู่การผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง สนับสนุนปัจจัยการผลิตการฝึกอบรมและพัฒนาเกษตรกร การจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มเติม แสดงให้เห็นถึง ผลกระทบของโครงการต่อชุมชน เช่น รายได้เพิ่มขึ้น ลดต้นทุน ใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เมื่อก่อนอาชีพเก่าคุณพ่อกับคุณแม่ ทำนาอย่างเดียว เราก็เห็นปัญหาทุกปี ว่าเมื่อเราเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จ เราไม่สามารถกำหนดอะไรได้ แม้แต่ราคาปุ๋ยก็ต้องซื้อพันธุ์ข้าวก็ต้องซื้อ ค่าจ้างไถก็ต้องจ่าย ทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่กระบวนการเพาะปลูก ไปตลอดการเก็บเกี่ยวผลผลิต สุดท้ายแม้แต่ราคาขายผลผลิต ก็ไม่สามารถกำหนดราคาได้ ก็เลยได้กลับมาคิดว่าเราทำนาข้าวอย่างเดียวไม่น่ารอดหรอก ราคาข้าวที่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง

เลยอยากลองทำอย่างอื่นดู เลยขอคุณแม่ลองปลูกยางพารา ตอนแรกก็มี คนบอกว่าอีสานนะ ไม่ใช่ภาคใต้ ฝนไม่ตกชุกปลูกไม่ได้หรอก เราก็เลยไปศึกษาว่าโซนอีสาน ใช้อย่างพาราพันธุ์อะไรจึงจะเหมาะสมกับพื้นที่ ได้ทดลองปลูกพันธุ์ RRIM๖๐๐ ซึ่งเขตบ้านเราเป็นพื้นที่แล้ง ปลูกช่วงแรก ถ้าเราไม่มีร่องระบบน้ำ ยางเราอาจจะตายเยอะก็เลยเอาเทคโนโลยีระบบน้ำเป็นแบบมินิสปริงเกอร์ ก็คือเราจะเดินสายพีอี แล้วก็เจาะเฉพาะจุดนั้นมันก็จะประหยัดน้ำนะครับ บ้านเราก็จะมีปัญหาเรื่องชลประทาน ไม่มีชลประทานก็ต้องเจาะบ่อบาดาล พอเราปลูกยางพาราได้มันก็ใช้เวลานาน กว่าจะมีการเปิดกรีดได้โดยเนื้อที่ทั้งหมดนี้มีพื้นที่ทั้งหมด ๔๒ ไร่ เป็นยางพารา ๓๐ ไร่ เกษตรผสมผสานอีก ๑๒ ไร่ ช่วงที่ทำเกษตรผสมผสาน ไม่สามารถที่จะมีรายได้มาเลี้ยงครอบครัวได้

ลองมาศึกษาแล้วลองปลูกข้าวโพดดู โดยทดลองปลูก ซึ่งไม่รู้ว่ในพื้นที่ทานข้าวโพดพันธุ์อะไร ปลูกมาแล้วก็ขายไม่ได้ แล้วก็ยังไม่รู้การบริหารจัดการภายในแปลง โดยมีพื้นที่ ๑ ไร่ก็ปลูกเต็มพื้นที่ทั้งหมด ๑ ไร่ พอได้ผลผลิตมาก็ขายไม่ทัน ต้องใส่กระสอบขาย และขายได้ราคาที่ไม่ดี แล้วเราขายยาก ก็เลยมานั่งคิดหาวิธีปรับใหม่ แล้วก็ไปเจอโมเดล ๕ ไร่รอด ของดร.เป็ก มิสเตอร์ข้าวโพด นักปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดที่จังหวัดสระบุรี ก็เข้าไปหาแล้วไปศึกษาจนได้เป็นโมเดล ๕ ไร่รอด จากนั้นนำกลับมาทดลองทำ โดยจะดูพันธุ์ข้าวโพดในเขตพื้นที่ว่าชอบบริโภคอะไร ซึ่งจะเป็นพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียว แล้วก็จะพันธุ์ข้าวโพดหวาน บางกลุ่ม แต่ก็เน้นปลูกข้าวโพดข้าวเหนียว โดยจะเป็นการปลูก ๕ ไร่แต่เราไม่ได้ปลูกทีเดียว ๕ ไร่ ซึ่งเราจะแบ่งปลูกเป็น ทั้งหมด ๒๐ แปลง แบ่งเป็นแถว ใน ๑ แปลงจะมีแบ่งเป็น ๒๐ แถว โดยปลูกเวียนไปอาทิตย์ละแปลงจนครบพื้นที่ ๕ ไร่ ซึ่งการทำแบบนี้ก็จะเป็นการพักแปลงไป ในตัวและข้าวโพด ๒๐ แถวที่ปลูกผลผลิตที่ออกมาในปริมาณที่พอดีไม่มากจนเกินไปซึ่งทำให้เราขายผลผลิตได้เอง โดยจะขายทั้งฝักสดและต้มด้วย ทุงๆละ ๒๐ บาท วิ่งขายตามหมู่บ้าน ทำให้รายได้ดีพอสมควร แต่แล้วก็มีปัญหาเรื่องหนอนกระทู้กล้า ลงทำลายผลผลิตเสียหาย

แต่ระหว่างนั้นก็ทดลองทำเห็ดด้วย การปลูกข้าวโพดก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกของรายได้ที่ดี เกิดปัญหาในเรื่องของเมล็ดพันธุ์ก็ต้องซื้อปุ๋ยก็ต้องซื้อยาก็ต้องซื้อ แต่ข้อดีของเราคือสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ก็ปลูกข้าวโพดมาอยู่ ๓-๔ ปี แล้วก็ยังทดลองปลูกข้าวโพดฝักสดที่กินได้ เป็นข้าวโพดทับทิมสยามซึ่งเป็นกระแสที่ทำให้เรารุ่งขึ้นมา ทำให้คนเริ่มรู้จักมากยิ่งขึ้นได้ออกรายการทีวีเกษตรไทยไอเดอล ในช่วงที่ทดลองเพาะเห็ดได้ลองทดลองทำกับเพื่อน โดยเอาฟางข้าวที่มีเห็นอยู่ในพื้นที่ มาทำอย่างไรเพื่อจะให้มีการสร้างมูลค่า จึงลองเอาฟางข้าว

มาเป็นวัสดุมาในการเพาะเห็ด ตอนแรกก็เอาฟางข้าวมาแช่น้ำยา ยังไม่ได้ขึ้น แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเกิดการปนเปื้อน ไปไม่รอดแต่ก็มานั่งคิดแล้วจะทำยังไงให้มันไปต่อได้ ซึ่งเราก็มองเห็นโรงเรือนเล็กๆที่เราทำไว้ ๑๐ โรง ในตอนนั้น พอเห็นโรงเรือนเก่า มองว่าจะทำยังไงต่อ ก็เลยไปหาอาจารย์เอกที่โคราช ซึ่งก็ได้ไปแลกเปลี่ยนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเห็ดแล้ว ก็นำกลับมาปรับใช้ ให้มันได้ หลังจากนั้นก็เริ่ม ปรับไปปรับมาเราก็เริ่มมองเห็น กระบวนการผลิตเห็ด เราสามารถควบคุมได้ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ โดยเชื้อเห็ดเราสามารถเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเองได้ ก่อนเห็ด

เราก็ทำเองได้ ผลผลิตดอกเห็ดออก เราก็สามารถตั้งราคาขายเองได้ เรื่องตลาดเราก็มองเห็นว่าไม่ว่าฟาร์มเพื่อนที่ผลิตเห็ดได้ แม่ค้าต้องการเห็ดทุกวันแต่ไม่สามารถส่งให้กับแม่ค้าได้ทุกวัน เราก็เลยมาหาวิธีที่ยั่งยืน ที่จะสามารถผลิตเห็ดให้ออกและส่งแม่ค้า ได้ทุกวัน คำนวนว่าต้องใช้โรงเรือนเพาะเห็ดกี่โรง แต่เราก็เจอปัญหา เรื่องของดอกเห็ดออก ไม่สม่ำเสมอ เราก็ทดลองแล้วก็คำนวณจนปัจจุบัน แล้วก็มีเห็ดออกสามารถส่งแม่ค้าได้ต่อเนื่องทุกวัน ข้อดีของการทำเห็ดผมมองว่า เราสามารถควบคุมกระบวนการและปัจจัยการผลิตได้ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ไม่ว่าจะเป็นหัวเชื้อเราก็ผลิตได้เองก่อนเชื้อเราก็ผลิตตัวเองผลผลิตออกมาเราก็สามารถกำหนดราคาได้เอง ในมุมมองผมว่าเห็นเป็นพืชมีเศรษฐกิจเพราะว่าหนึ่งวันสามารถสร้างรายได้ให้เราวันละ ๒ รอบ ซึ่งจะเก็บรอบเข้ากับรอบเย็น พอเก็บเสร็จแล้วก็เราไม่จำเป็นต้องไปปลูกใหม่ เราพักหน้าก้อนเห็ดประมาณ ๗-๑๐ วันเขาก็ออกให้เราอีกรอบเราก็สามารถเก็บผลผลิตได้ใหม่ ก็เลยตั้งใจหาเอาจริงเอาจังในเรื่องของเห็ด ข้อดีในพื้นที่ของศูนย์เราก็คือเราทำโรงเห็ดในร่มยางผลผลิตก็จะให้ได้ตลอด จะเกิดปัญหาในช่วงหน้าร้อนก็คือช่วงที่ยังผลัดใบ ทำให้โรงเรือนร้อนเห็ดก็ไม่ค่อยออกผลผลิต ก็เลยหาเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ในโรงเรือนที่มีระบบควบคุมอุณหภูมิ เข้ามาช่วย ก็ทำให้ตอบโจทย์ จะถึงปัจจุบันนี้แล้วก็ขยายโรงเรือนเป็นแบบควบคุมอุณหภูมิเป็นโรงเรือนเปิดดอก อยู่ที่ ๑๒ โรงเรือน แล้วก็ลองลืมนึกก่อนเชื้อเห็ดอีก ๔ โรงเรือน ก็เลยจับเรื่องเห็ดมาเป็นกิจกรรมหลักภายในศูนย์

ตอนนี้ก็พยายามจะทำให้เป็นโมเดลเวลามีเกษตรกรมาดูงานที่ศูนย์ บางครั้งไปดูงานหลายที่อาจจะจะมีแต่หลักวิชาการและคำบอกเล่าไม่มีตัวอย่างให้ดู ผมถึงพยายามที่จะคิดให้เป็นโมเดล จะทำอย่างไรให้อาชีพเกษตรกรยั่งยืน โดยไม่ทำหนึ่งปีเก็บเกี่ยวหนึ่งครั้งเหมือนอาชีพทำนา โดยมามองหาว่าเรามีพืชอะไรบ้างที่ให้รายได้ รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี ก็ทดลองทำอะไรหลายๆอย่าง เห็ดก็ให้รายได้เป็นรายวัน ยางพาราให้รายได้เป็นรายสัปดาห์ นาข้าวให้รายได้เป็นรายปี แต่ผมก็จะมองการทำนาเหมือนเป็นโบนัสรายปีเพราะว่าเรา ไม่สามารถควบคุมเรื่องน้ำ หรือสภาพอากาศได้เพราะเราทำนาที่น้ำฝน บางปีอาจจะได้เยอะบางปีอาจจะได้น้อย แต่พืชหลักๆ ที่ทำให้เกิดรายได้ก็จะเป็นเห็ดกับยางพารา ก็เลยคิดเป็นโมเดลนี้ขึ้นมาเพื่อคนที่จะมาศึกษาดูงาน เราก็อยากจะให้ความรู้เกษตรกร เขาอยากเรียนรู้เรื่องอะไรเรื่องเหตุเรื่องอย่างเราก็ให้หมดทุกอย่าง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

พื้นที่บริเวณศูนย์เรียนรู้เป็นพื้นที่ราบส่งเวลาทำการเกษตรต้องรอน้ำฝนอย่างเดียว ไม่มีแหล่งน้ำหรืออยู่ในเขตชลประทาน เมื่อกลับมาอยู่บ้านได้เริ่มคิดปรึกษากันกับครอบครัวว่าจะต้องทำอะไรสักอย่างในผืนดินนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเมื่อมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานที่โครงการชั่งหัวมัน ตามพระราชดำริ จึงมีแรงผลักดันที่จะพัฒนาผืนดินนี้ ได้เริ่มทำการเกษตรแบบผสมผสาน ลองผิดลองถูกศึกษาและเรียนรู้พัฒนาศูนย์เรียนรู้ โดยนำหลักวิชาการและเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ เพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ มีความคิดสร้างมูลค่าเพิ่มโดยแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์จึงมองเห็นฟางข้าวซึ่งมีอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว และเป็นเศษวัสดุการเกษตรเหลือใช้ โดยจะหาอย่างไรให้เกิดการเพิ่มมูลค่าและยังช่วยลดการเผาในพื้นที่การเกษตร หลังจากได้นำฟางข้าวมาเป็นวัสดุในการผลิตก้อนเชื้อเพาะขยายเห็ด ได้มีการลองผิดลองถูกจนค้นพบนวัตกรรมใหม่ในการผลิตเห็ดโดยไม่ใช้เชื้อเลี้ยง (ใช้ฟางข้าว 100%)

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ทางศูนย์เรียนรู้ได้รับการสนับสนุนจาก โครงการส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบเกษตรอัจฉริยะ กิจกรรมส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ "ระบบบริหารจัดการ แปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรอัจฉริยะ (HandySense)" โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีความร่วมมือส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่กับ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ คือ ระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วย ระบบเกษตรอัจฉริยะ (HandySense) ซึ่งเป็นระบบที่รวบรวมเทคโนโลยีเซนเซอร์ต่างๆ ที่มีความแม่นยำเพื่อเข้ามา ช่วยในกระบวนการเพาะปลูก ประกอบด้วย เซนเซอร์วัดค่าอุณหภูมิ ความชื้นแสง ความชื้นสัมพัทธ์ และความชื้น ของดิน ซึ่งเกษตรกรสามารถควบคุมคุณภาพการผลิต ปริมาณของผลผลิต การลดต้นทุน และแรงงานได้มากขึ้น ทั้งยังสามารถติดตามและควบคุมการทำงานของระบบฯ ได้จากพื้นที่ห่างไกล ผ่านทางแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

หลังจากมีการฝึกอบรมจากโครงการฯ ได้เรียนรู้พัฒนาและต่อยอดขยายผลนวัตกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีมาปรับใช้ในโรงเรือนเพาะเห็ดเพิ่มเติมจากโรงเรือนเดิม จากเทคโนโลยีเดิมเซนเซอร์วัดค่าอุณหภูมิ ความชื้นแสง ความชื้นสัมพัทธ์ และความชื้นของดิน เามาปรับใช้ให้เหมาะกับโรงเรือนเห็ด โดยเฉพาะ โดยทดลองใช้อุปกรณ์บอร์ดหรือแผงควบคุม เซนเซอร์วัดค่าความชื้น และปรับเขียนโปรแกรมเพื่อใช้ในโรงเรือนเห็ดของตัวเอง จนสามารถขยายโรงเรือนเพาะเห็ดเพิ่มเติมขึ้นมาจากเดิม

นายธวัชชัย บุญมีชัย ได้มีการใช้ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน ประกอบการพิจารณาสภาพดินภายในแปลง เพื่อบริหารความอุดมสมบูรณ์ว่าเหมาะสมกับการปลูกพืชมากน้อยแค่ไหน และหาวิธีการปรับปรุงบำรุงดินในเหมาะสม เช่น ใส่ปุ๋ย หาวสดปรับปรุงดินต่าง ๆ ฯลฯ สามารถลดการใช้ปุ๋ยที่ไม่จำเป็น ลดค่าใช้จ่าย ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาการค้าปุ๋ยที่แพงขึ้นในปัจจุบัน

นอกจากนี้ทาง ศพก.ได้มีการทำก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐาน เห็ดนางรม ซึ่งมีทั้งก้อนเชื้อ และเปิดดอก โดยนำสารชีวภัณฑ์ชีวเวเรียมาใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) เห็ด พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่

๑.๒) ยางพารา พื้นที่ปลูกจำนวน ๓๐ ไร่

๑.๓) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๘ ไร่

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า เห็ดนางฟ้าภูฐาน มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) การผลิตก้อนเชื้อเห็ด

เป็นเงิน ๗๖๘,๐๐๐ บาท/ปี

๑.๒) ค่าแรงงาน ๔ คน	เป็นเงิน ๔๓๒,๐๐๐ บาท/ปี
๑.๓) ค่าไฟฟ้า	เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท/ปี
๑.๔) ค่าแรงงานเหมาอัดก้อนเชื้อเห็ด	เป็นเงิน ๑๙๐,๒๐๐ บาท/ปี
รวมต้นทุนการผลิต ๑,๕๔๐,๒๐๐ บาท/ปี	
รายได้ ๒,๖๔๙,๐๐๐ บาท/ปี	
- ๒) สินค้า ยางพารา มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
๑.๑) ต้นทุนผันแปร	เป็นเงิน ๖,๕๐๑ บาท/ไร่
๑.๒) ต้นทุนคงที่	เป็นเงิน ๔,๒๗๙ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๑๐,๗๘๑ บาท/ไร่	
รายได้ ๑๘,๐๐๐ บาท/ไร่	
- ๓) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
๑.๑) ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์/ฮอร์โมน/สารชีวภัณฑ์	เป็นเงิน ๕๒๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าแรงงาน ฯลฯ	เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๓,๓๒๐ บาท/ไร่	
รายได้ ๔,๗๗๖ บาท/ไร่	

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ดอกเห็ดสด
เฉลี่ยรายได้วันละ ๘,๐๐๐ บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ยางพาราก่อน
เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๖๐,๐๐๐ บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ชั่ว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๘,๒๐๘ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

อันดับแรกสร้างรายได้ให้กับครอบครัวสามารถเลี้ยงดูครอบครัวให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาพร้อมเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรายอื่นเข้ามาศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน พร้อมยังสร้างรายได้ภายในชุมชนโดยการจ้างแรงงานหลัก อยู่ ๔ ครอบครัว และแรงงานเหมาหมุนเวียนอัดก้อนเห็ดโดยเป็นแรงงานภายในชุมชน นอกจากนี้ยังรับซื้อฟางอัดก้อนภายในชุมชนเกษตรกรภายในชุมชนไม่เผาฟางข้าวอัดก้อนแล้วเอามาขายให้ที่ศูนย์เรียนรู้ฯ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

นำหลักการของ BCG Model มาใช้ใน ศพก. - Bio-Economy ใช้พันธุ์/สร้างแบรนด์เป็นของตัวเอง มีการผลิตขยายเชื้อเห็ดพันธุ์ดีจำหน่าย เช่น มีการนำระบบเกษตรอัจฉริยะ (HandySense) มาใช้ในโรงเรือนเพาะเห็ด มีการสร้างแบรนด์เป็นของตนเองและการบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย - Circular Economy เช่นทำปุ๋ยจากวัสดุเหลือใช้ / ปรับปรุงบำรุงดิน/ สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้/ Zero waste เช่น นำก้อนเห็ดที่เปิดเสร็จแล้วมาทำเป็นปุ๋ยหมักโดยวิธีการไม่พลิกกลับกอง การผลิตน้ำหมักชีวภาพจากเศษเห็ดที่เหลือจากการตัดแต่งก่อนจำหน่าย - Green Economy เช่นลดการใช้สารเคมี / ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี / การกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีธรรมชาติ ไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้น้ำหมักชีวภาพ ใช้ชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช กำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

มีกระบวนการบริหารจัดการน้ำได้อย่างรู้คุณค่าและมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการระบบน้ำ และการปรับสภาพน้ำบาดาลด้วยวิธีธรรมชาติ จัดการแปลงด้วยระบบน้ำโดยใช้สายน้ำหยด และมีวิธีการปฏิบัติในการปรับสภาพของน้ำบาดาล ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ทางการเกษตร

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นายธวัชชัย บุญมีชัย มีการวางแผนและทำการเกษตรด้วยตนเอง โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ มีการจัดสรรพื้นที่ จำนวน ๔๒ ไร่ เพื่อทำการเกษตรผสมผสานอย่างเหมาะสม แบ่งเป็น ที่อยู่อาศัย (โฮมสเตย์) ปลูกข้าว ปลูกผัก ไม้ผลไม้ยืนต้น สระน้ำเลี้ยงปลา และอื่น ๆ (เลี้ยงแพะ เห็ด) โดยให้ความสำคัญกับการผลิต เพื่อตอบสนองต่อความต้องการอาหารในครอบครัวและชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก มีข้าวปลาอาหารไว้บริโภคอย่างพอเพียง เหลือแปรรูปและขาย สอดคล้องกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และยังชอบศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา โดยนำความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาปรับใช้กับพื้นที่ของตนเองตลอดเวลา

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก.ของนายธวัชชัย บุญมีชัยสามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรที่สนใจ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเกษตรกร ยุวเกษตรกร smart farmer และยังมีเครือข่าย Young smart farmer ทั้งนอกและในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ นอกจากนี้ยังเป็นวิทยากรให้ความรู้ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเมธี สำนักงานเกษตรอำเภอลำทะเมนชัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ฯลฯ ในหัวข้อนวัตกรรมใหม่ในการผลิตเห็ด ใช้ฟางข้าว ๑๐๐% และยังมีเกษตรกรทั้งในพื้นที่และต่างจังหวัดที่สนใจเรื่องเห็ดเข้ามาดูงานในศูนย์เรียนรู้ฯอยู่ตลอด

การรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑. เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเพาะปลูก เช่น โรคพืช ศัตรูพืช การใช้ปุ๋ย การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ แนะนำเทคโนโลยีหรือแนวทางการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และฤดูกาล ให้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่ทันสมัย เช่น ราคาผลผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร การตลาด ฯลฯ

๒. เป็นศูนย์กลางในการรับฟังและประสานการแก้ไขปัญหาหรือรับเรื่องร้องเรียนจากเกษตรกรในพื้นที่เกี่ยวกับปัญหาการเกษตร เช่น ปัญหาน้ำ แรงงาน โรคพืช ปัญหาด้านตลาดประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

นายธวัชชัย บุญมีชัย เป็นผู้มีความรู้และเข้าใจบริบทของพื้นที่ เข้าใจถึงสภาพปัญหาและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมถึงบริบทเฉพาะของชุมชนได้เป็นอย่างดี เป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาการเกษตรในชุมชน เช่น

- การจัดเก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลภัยธรรมชาติ น้ำท่วม โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด (โรคไหม้คอรวง) ทะเบียนเกษตรกร ฯลฯ ส่งให้ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล อำเภอ โดยมีส่วนร่วมสำคัญในการจัดทำแผนดังกล่าว

- การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร โดยได้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำ และช่วยแก้ปัญหาด้านวิชาการเกษตรเบื้องต้นแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาด้านการเกษตรให้สามารถนำไปปรับปรุงการเกษตรของตนเองได้

- การติดตามสถานการณ์การเกษตรและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน

- การปฏิบัติงานใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชนหรือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมายเพิ่มเติม

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางในการขยายผล นายธวัชชัย บุญมีชัย ได้ใช้หลายช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้และขยายผลสู่เกษตรกรในพื้นที่ เช่น: แปลงเรียนรู้ / แปลงสาธิตใน ศพก. จัดสาธิตการปฏิบัติจริง เช่น นวัตกรรมใหม่ในการผลิตเห็ด โดยใช้ฟางข้าว ๑๐๐% การทำปุ๋ยหมักโดยไม่พลิกกลับกอง รวมถึงกิจกรรมฝึกอบรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ผ่านโครงการของกรมส่งเสริมการเกษตร หรือกิจกรรมภายในของศูนย์ นอกจากนี้ยังมีทีมงานลงพื้นที่ให้คำแนะนำแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ตามคำขอจากเกษตรกร รวมถึงการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์โซเชียลมีเดีย เช่น กลุ่มไลน์ชุมชน เฟซบุ๊กเพจของ ศพก. ใช้เผยแพร่คลิปวิดีโอ เทคนิคการเกษตร ข่าวสาร และกรณีตัวอย่างความสำเร็จ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

นายธวัชชัย บุญมีชัย เป็นผู้ที่มีภาวะความเป็นผู้นำและเป็นจิตอาสาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานและชุมชน ว่าเป็นผู้ที่สามารถเป็นที่พึ่งให้แก่เกษตรกรและชาวบ้านได้เป็นอย่างมาก จากการช่วยเหลือชุมชนและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ ที่ได้ร่วมกันผลักดันให้เกิดโครงการเพื่อการพัฒนาทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่และขวัญกำลังใจให้แก่เกษตรกรในชุมชนจนได้รับการยอมรับ และได้จัดกิจกรรมต่างๆในพื้นที่เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรต่างๆมากมายจนเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ จนได้รับรางวัล “คนดีศรีราชภัฏสุรินทร์ ปี ๒๕๖๖” จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

โดยประธานคณะกรรมการ ศพก. จัดประชุมร่วมกับแปลงใหญ่ และเกษตรอำเภอ เพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกัน วิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ การรับรองศูนย์เครือข่าย การบริหารจัดการ การขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสรุปผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยมี การจัดร่วมกับ ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการ ดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรในชุมชนให้เข้มแข็ง

ประธาน ศพก.ทำหน้าที่เป็นผู้นำขับเคลื่อนศูนย์ฯ โดยเน้นการวางแผนพัฒนา บริหารจัดการ แปลงเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร และประสานความร่วมมือกับเครือข่ายทุกภาคส่วน พร้อมติดตามผลและ ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

๑. วางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนา ศพก.
๒. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้เกษตรกร
๓. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน
๔. บริหารจัดการฐานเรียนรู้ให้พร้อมใช้งานตลอดปี
๕. ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- เป็นผู้นำด้านการเกษตรในชุมชน ภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิด และเป็นแบบอย่างในการทำเกษตรที่ถูกต้อง เหมาะสม และยั่งยืน ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรในชุมชนว่าเป็นแหล่งเรียนรู้และพึ่งพาได้จริง

- ได้ร่วมพัฒนาความรู้เกษตรกรในพื้นที่ ภูมิใจที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และประสบการณ์ ให้เกษตรกรนำไปปรับใช้ได้จริง เห็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชน เช่น การผลิตเห็ด โดยใช้ฟางข้าว ๑๐๐% ทำให้เกษตรกรมีช่องทางของอาชีพเพิ่มมากขึ้น และมีรายได้ที่มีเพิ่มขึ้น-๗ho

- เป็นศูนย์กลางของการรวมพลัง ภูมิใจที่ ศพก. เป็นเวทีให้เกษตรกรได้มาเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เป็นจุดเริ่มของการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ทั้งเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบาง

- เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานเกษตรของหน่วยงานรัฐ ได้ร่วมทำงานกับสำนักงานเกษตร หน่วยงานภาครัฐ และ อปท. อย่างใกล้ชิด ได้เสนอความคิดเห็น เสียงสะท้อน และความต้องการของชุมชนเข้าสู่การวางแผนเชิงนโยบาย

- ผลักดันแนวคิดเกษตรที่ยั่งยืน ส่งเสริมเกษตรผสมผสาน หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่ทำให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมให้ชุมชนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ลูกหลานมีสิ่งแวดล้อมที่ดีในอนาคต

- เห็นผลลัพธ์จริงในชุมชน มีเกษตรกรต้นแบบเกิดขึ้นจากการเรียนรู้กับ ศพก. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และกิจกรรมสร้างรายได้จากแนวคิดที่ได้ศพก.

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

(๑) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศูนย์หลัก)

(๒) ประธานศูนย์เครือข่าย Young smart farmer จังหวัดสุรินทร์

(๓) ประธานศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดสุรินทร์

(๔) คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระดับจังหวัด

(๕) คณะกรรมการชุมชน

(๕) จิตอาสาพระราชทาน

(๗) ครูบัญชีอาสา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายธวัชชัย บุญมีชัย เสียสละเวลาและร่างกาย เพื่อพัฒนาชุมชนแม้จะมีภารกิจส่วนตัว เช่น งานครอบครัวหรือกิจกรรมด้านการเกษตรของตนเอง แต่ยังแบ่งเวลาโดยได้ร่วมกับสมาชิกในชุมชนจัดตั้งเป็น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรุ่นใหม่อำเภอท่าตูม ฯลฯ เพื่อให้บริการและเป็นแหล่งศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกรในชุมชน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“เรียนรู้อยู่เสมอ และไปให้สุดด้วยการลงมือทำ” เป็นแนวคิดในการทำงานสู่เส้นทางของความสำเร็จ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.๑ นางสาวรัตน์ ทัดศรี	เกษตรอำเภอท่าตูม
๑.๒ นายวัชรพงศ์ ยุพการณ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๓ นางสาวณมมล สุขพราว	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๔ นางสาวผกามาศ ศรีบุญเรือง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๕ นางสาวกฤตยา ทองนวล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๖ นางสาวพรรณทิภา มลิวัลย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๘ นางสาวชมพูนุท ชมวีระ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๙ นายอนุชิต บำรุงพล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
๑.๑๐ นายธวัชชัย แก้วปริมประ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
๑.๑๑ นายสุวัฒน์พงษ์ สิทธิแต่สกุล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

กระบวนการถอดบทเรียน

๑) การเตรียมการ ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน กำหนดประเด็นคำถามที่จะใช้ในการถอดบทเรียน วางแผนการดำเนินงาน เลือกวิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม จัดตั้งทีมงานและกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วม

๒) การดำเนินการ ได้แก่ สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและผ่อนคลาย ชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการถอดบทเรียน ดำเนินการตามประเด็นคำถามและวิธีการที่วางไว้ สังเกตการณ์และบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด ทั้งในส่วนของเนื้อหาและการแสดงออกของผู้ร่วมถอดบทเรียน วิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค และการประเมินผล

๓) การเขียนรายงาน ได้แก่ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียน วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ สรุปประเด็นสำคัญ และเขียนเป็นรายงาน

๔) การติดตามผล ติดตามการนำบทเรียนที่ได้ไปปรับใช้ในการทำงาน ประเมินผลลัพธ์ของการนำบทเรียนไปใช้ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ๑) การเล่าเรื่อง (Storytelling) ๒) การสนทนา (Dialogue) ๓) การทบทวนหลังปฏิบัติงาน(After Action Review - AAR) ๔) การสกัดความรู้ (Knowledge Capture) ๕) การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (SWOT Analysis) ๖) การวิเคราะห์สาเหตุ (Root Cause Analysis) ๗) เครื่องมือที่ใช้ในการจดบันทึก (โทรศัพท์ สมุดจดบันทึก)

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๑ เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรมีภารกิจ เวลาว่างไม่ตรงกัน ส่งผลให้การทำงานล่าช้า และไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ควรวางแผนการประสานและดำเนินการโดยใช้เครื่องมือสื่อสารหรือ Line

ข้อเสนอแนะ ควรมีการอบรมเรื่องการเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ใช้เครื่องมือที่เข้าใจง่าย เช่น Storytelling, Timeline, บัตรคำ, Mind Mapping เพิ่มเติมให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมถึงควรมีการจัดอบรมให้แก่เกษตรกรเป้าหมายด้วย

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนผังศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า

